

ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

Дугаар 15

2018 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдөр

Улаанбаатар хот

Захиргааны ерөнхий хууль болон Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан

шийдвэрлэх тухай хуулийн зарим заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх маргааныг хянан

шийдвэрлэсэн тухай

Үндсэн хуулийн цэцийн

хуралдааны танхим 16.00 цаг

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдааныг Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Н.Чинбат даргалж, Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Д.Ганзориг /илтгэгч/, Ш.Цогтоо, Д.Солонго, Ш.Солонго нарын бүрэлдэхүүнтэй, хуралдааны нарийн бичгийн даргаар Ц.Долормааг оролцуулан Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдааны танхимд нээлттэй хийв.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанд Монгол Улсын дээд шүүхийн итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын дээд шүүхийн Захиргааны хэргийн танхимын тэргүүн М.Батсуурь, шүүгч Г.Банзрагч болон Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Нямбаатар нар оролцов.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанаар Монгол Улсын Их Хурлаас 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан Захиргааны ерөнхий хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4 дэх заалт, 37 дугаар зүйлийн 37.1 дэх хэсгийн холбогдох заалт, түүнчлэн Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.11 дэх заалтын холбогдох хэсэг, 7 дугаар зүйлийн 7.3, 112 дугаар зүйлийн 112.9 дэх хэсэг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн "Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна", Арван зургадугаар зүйлийн 14 дэх заалтын Монгол Улсын иргэн "Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл уул эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах, ... шударга шүүхээр шүүлгэх ... эрхтэй. ...", Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн "Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц ... хууль зүйн ... баталгааг бүрдүүлэх, ... хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна." гэсэн заалтыг тус тус зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан хэлэлцэв.

Нэг. Монгол Улсын дээд шүүхээс Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж гаргасан хүсэлтдээ:

"... Монгол Улсад Зөрчлийн тухай хууль болон Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль батлагдаж, хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэнтэй холбоотойгоор Захиргааны ерөнхий хууль болон Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд холбогдох нэмэлт, өөрчлөлт орсон юм. Үүнд:

Захиргааны ерөнхий хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1 дэх хэсэгт "Захиргааны акт гэж захиргааны байгууллагаас тодорхой нэг тохиолдлыг зохицуулахаар нийтийн эрх зүйн хүрээнд гадагш чиглэсэн, эрх зүйн шууд үр дагавар бий болгосон амаар, бичгээр гаргасан захирамжилсан шийдвэр болон үйл ажиллагааг ойлгоно." гэсэн захиргааны актыг үндсэн шинжээр нь тодорхойлсон хууль зүйн ойлголт "захиргааны байгууллагаас" гэсний дараа "зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанаас бусад" гэсэн ангиллыг оруулж өгснөөр зөрчилд оногдуулах захиргааны хариуцлага хүлээлгэсэн шийдвэрийг захиргааны актад хамруулахгүй болгосон. Тодруулбал, өмнө нь захиргааны хяналт шалгалт нь захиргааны үйл ажиллагааны нэг бие даасан төрөлд тооцогдож, хяналт шалгалтыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх, дуусгах, шалгалтын явцад зөрчлийг тогтоох, түүнд захиргааны хариуцлага хүлээлгэх зэрэг харилцаа нь бүхэлдээ захиргааны эрх зүйгээр зохицуулагдаж /Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль болон холбогдох бусад хуулиудаар/, захиргааны хариуцлага хүлээлгэсэн шийдвэр /шийтгэл/ нь захиргааны актад хамаарч байсан.

Гэтэл дээрх хуулийн өөрчлөлт орсноор захиргааны зөрчилд хүлээлгэх шийтгэлийг захиргааны акт биш гэж үзсэн, иймээс Захиргааны ерөнхий хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4 дэх заалтын "гэмт хэрэг мөрдөн байцаах ажиллагаа" гэснийг "хууль сахиулах, гэмт хэрэг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа" гэж өөрчилсөн. Үүний улмаас Захиргааны ерөнхий хуулийн нийтлэг шаардлага болох захиргааны акт нь зорилгодоо нийцсэн, бодит нөхцөлд тохирсон, үндэслэл бүхий байх зэрэг шаардлага нь зөрчилд хүлээлгэсэн шийтгэлд /захиргааны актад/ хамаарахгүй болсон.

Нэгэнт зөрчлийн шийтгэлийг захиргааны акт биш гэж үзсэн тул захиргааны хэргийн шүүх зөрчлийн хэргийг хянан шийдвэрлэхдээ нэхэмжлэлээр үүсэх захиргааны хэргээс өөрөөр буюу "гомдол хянан шийдвэрлэх ажиллагаа"-ны журмаар эрүүгийн хэргийн шүүхийн нэгэн адил зарчмаар шийдвэрлэх ёстой гэсэн үзэл баримтлалаар Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.11. ""гомдол" гэж хуульд тусгайлан зааснаар эрх бүхий этгээдийн шийдвэрийг хянуулахаар захиргааны хэргийн шүүхэд гаргасан өргөдөл, ... Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу гаргасан прокурорын дүгнэлтийг"; 7 дугаар зүйлийн 7.3. "Энэ зүйлийн 7.1, 7.2 дахь хэсэгт заасан зарчим нь гомдол хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хамаарахгүй."; 112 дугаар зүйлийн 112.9. "Шүүх гомдол хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад нэмэлт нотлох баримт цуглуулахгүй." гэсэн зохицуулалтыг нэмсэн байна.

Гэтэл эдгээр хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн улмаас иргэд захиргааны акттай холбоотой маргааны хувьд нэг хэсэг нь захиргааны хэргийн шүүхэд захиргааны журмаар буюу "нэхэмжлэгч"-ийн хувиар маргах бол, харин нөгөө хэсэг нь зөрчилд "холбогдогч"-ийн хувиар гомдол гаргах болсон. Үүний ялгаа нь хүн, хуулийн этгээдээс захиргааны хэргийн шүүхэд нэхэмжлэгчийн хувиар захиргааны акттай холбогдуулан маргах тохиолдолд шүүх "нотлох зарчим"-ыг хэрэгжүүлэн тухайн захиргааны акт хууль ёсны эсэхийг Захиргааны ерөнхий хууль болон бусад тусгай хуулийн хүрээнд агуулга буюу хууль хэрэглээний хувьд нь, хэлбэр буюу шийдвэр гаргах ажиллагааны журмыг баримталсан эсэхэд нь хяналт тавина.

Харин зөрчлийн хэргийн тухайд захиргааны хэргийн шүүх нь захиргааны байгууллагын актыг биш зөрчилд холбогдогчийн /гомдол гаргагчийн/ үйлдлийг буюу холбогдогч гэм буруутай эсэхийг шүүх нотлох зарчмыг хэрэгжүүлэхгүйгээр зөвхөн шийтгэл оногдуулж буй албан тушаалтны бүрдүүлсэн хэргийн материалын хүрээнд хянахад хүрч байгаа юм. Ийнхүү захиргааны хэргийн шүүх нь захиргааны маргааныг хоёр өөр журмаар /зарчмаар/ шийдвэрлэж байгаа нь "хууль тогтоогчийн зүгээс хүн бүрт эрх, үүрэг, хариуцлагыг ямар нэг ялгаваргүйгээр тогтоох, хүн бүр шүүхээр адилхан хамгаалуулах" агуулга бүхий Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан "хүн бүр хууль шүүхийн өмнө эрх тэгш байх" зарчим зөрчигдөж байна.

Мөн Үндсэн хуулийн Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц хууль зүйн баталгааг бүрдүүлэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцах" төрийн үүрэг нь юуны түрүүнд хүний үндсэн эрх, эрх чөлөө, бусад хуулиар хамгаалагдсан хүний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг гүйцэтгэх эрх мэдлийн байгууллагын буюу төрийн өөрийнх нь хууль бус үйл ажиллагаанаас хамгаалахад чиглэгддэг. Ийм ч учир Монгол Улс захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаа хууль ёсны эсэх, түүний улмаас нэхэмжлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол зөрчигдсөн, эсхүл зөрчигдөж болзошгүй эсэхийг хөндлөнгийн байр сууриас хянан шийдвэрлэдэг захиргааны хэргийн шүүхийг байгуулсан нь Үндсэн хуулийн уг зүйл, заалт бодитойгоор хэрэгжих, улмаар эрх зүйт төрийг бэхжүүлэхэд нэг том алхам болсон.

Захиргааны хэргийн шүүх энэхүү хөндлөнгийн хяналтыг хэрэгжүүлэх гол арга зам нь "шүүх нотлох зарчим", түүний үндсэн дээр хэрэгжих талуудын тэгш мэтгэлцэх зарчмыг хэрэгжүүлэх явдал юм. Тодруулбал, захиргааны хэргийн шүүхийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны онцлог болох "шүүх нотлох зарчим"-ын үндсэн зорилго нь нэг талд эрх мэдэлгүй хүн, хуулийн этгээд нөгөө талд хуулиар давуу эрх олгогдсон "захиргаа" гэсэн хүч тэнцвэргүй талуудын эрх зүйн байдлыг тэнцвэржүүлснээр /захиргаанаас давуу эрхээ хэтрүүлэхийг нь хязгаарласнаар/ хэргийн бодит үнэнийг тогтооход чиглэгддэг бөгөөд үүгээрээ эрх тэгш талуудын өөрсдийнх нь цуглуулсан нотлох баримтын хүрээнд маргааныг хянан шийдвэрлэдэг иргэний хэргийн шүүхийн процессоос, шүүгдэгчийн гэм бурууг нотлох прокурорын яллах дүгнэлт болон түүнийг няцаах өмгөөлөгчийн тайлбарын хүрээнд хэргийг хянан шийдвэрлэдэг эрүүгийн хэргийн шүүхийн процессоос ялгаатай. Нэг үгээр хэлбэл, захиргааны хэргийн шүүх нотлох зарчмыг хэрэгжүүлснээр хэргийн оролцогчдын тэгш байдлыг хангадаг.

Гэтэл захиргааны хэргийн шүүх зөрчлийн хэргийн тухайд "шүүх нотлох зарчим"-ыг хэрэгжүүлэх боломжгүй болсноор үнэн чанартаа Үндсэн хуулийн Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан "хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц хууль зүйн баталгааг бүрдүүлэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх" төрийн үүрэг биеллээ олохгүй болж байгаа нь Үндсэн хуулийн зөрчилд хүргэж байна.

Түүнчлэн, хэрэв Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 14 дэх заалтад заасан эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл уул эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах хүний үндсэн эрхийн агуулгыг зөвхөн "шүүхэд хандах эрх"-ээр хязгаарлахгүйгээр зөрчигдсөн эрх нь "бодитойгоор хамгаалагдах эрх"-ийн агуулгаар авч үзвэл, өмнө нь хүн, хуулийн этгээдийн зүгээс захиргааны хууль бус үйл ажиллагааны улмаас зөрчигдсөн, эсхүл зөрчигдөж болзошгүй эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлоо хамгаалуулахаар захиргааны хэргийн шүүхэд мэдүүлэх эрхээ эдэлдэг байсан бол, харин одоо эсрэгээрээ захиргааны байгууллагын зүгээс хүн, хуулийн этгээдийг буруутгаж зөрчилд холбогдуулсны улмаас "хэрэгт холбогдогч"-ийн хувиар "гэм буруугүйгээ нотлох" болсноороо зөрчилдөж байна.

Өөрөөр хэлбэл, Үндсэн хуулийн уг зүйлд заасан хүний "шүүхэд мэдүүлэх, шударга шүүхээр шүүлгэх эрх" нь захиргааны хууль бус үйл ажиллагааны улмаас эрх нь зөрчигдсөн гэж үзэж буй этгээд нь шүүхэд нэхэмжлэгчийн хувиар шаардлага гаргах, маргаж буй асуудлыг үндэслэх, няцаах нотлох баримтыг заах, гаргах, тайлбарлах, мэргэжлийн байгууллагаар шинжлүүлэх, үзлэг, туршилт хийлгүүлэх зэргээр мэтгэлцэх, нотлох ажиллагаа хийлгүүлэх боломжтой байх, захиргааны хэргийн шүүх нь зөрчилд холбогдогчийн гэм буруутай эсэхийг тогтоохын тулд бус харин нэхэмжлэгчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь захиргааны шийдвэр, үйл ажиллагаанаас зөрчигдсөн эсэхийг тогтоогчийн хувьд хянан шийдвэрлэх ажиллагааг явуулах хууль зүйн зохицуулалт бүрдсэн үед бодитойгоор хэрэгжих учиртай. Гэтэл эдгээр зарчмууд алдагдсанаар Үндсэн хуулийн Арван зургадугаар зүйлийн 14 дэх заалтад заасан хүний үндсэн эрх бодит байдал дээр хэрэгжих, хамгаалагдах боломжгүй болсон гэдэг утгаараа зөрчил гэж үзэхэд хүрч байна.

Иймд Захиргааны ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн Монгол Улсын хуулийн 1 дүгээр зүйлд "Захиргааны ерөнхий хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1 дэх хэсгийн "захиргааны байгууллагаас" гэсний дараа "зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанаас бусад" гэж нэмсүгэй.", мөн хуулийн 2 дугаар зүйлд "Захиргааны ерөнхий хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4 дэх заалтын "гэмт хэрэг мөрдөн байцаах ажиллагаа" гэснийг "хууль сахиулах, гэмт хэрэг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа" гэж өөрчилсүгэй." гэж; мөн өдөр баталсан Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлд "Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараахь хэсэг, заалт нэмсүгэй: 1/3 дугаар зүйлийн 3.1.11 дэх заалт: "3.1.11. "гомдол" гэж ... Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу гаргасан прокурорын дүгнэлтийг."; 2/7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэг: "7.3.Энэ зүйлийн 7.1, 7.2 дахь хэсэгт заасан зарчим нь гомдол хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хамаарахгүй."; 5/112 дугаар зүйлийн ... 112.9 дэх хэсэг: ... 112.9.Шүүх гомдол хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад нэмэлт нотлох баримт цуглуулахгүй." гэж тус тус хуульчилсан нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, Арван зургадугаар зүйлийн 14 дэх заалтад заасныг зөрчсөн эсэх талаар дүгнэлт

гаргаж өгнө үү." гэжээ.

Хоёр. Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Нямбаатар Үндсэн хуулийн цэцэд ирүүлсэн тайлбартаа:

"Нэг. Захиргааны ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлд "Захиргааны ерөнхий хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.1 дэх хэсгийн "захиргааны байгууллагаас" гэсний дараа "зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанаас бусад" гэж нэмсүгэй.", мөн хуулийн 2 дугаар зүйлд "Захиргааны ерөнхий хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4 дэх заалтын "гэмт хэрэг мөрдөн байцаах ажиллагаа" гэснийг "хууль сахиулах, гэмт хэрэг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа" гэж өөрчилсүгэй." гэсэн нь Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчөөгүй талаар:

1.1 Захиргааны ерөнхий хуулийн 3.1.4 дэх заалт, 37.1 дэх хэсэгт оруулсан зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа нь захиргааны ерөнхий хуулийн үйлчлэлд хамаарахгүй байх, зөрчил шалган шийдвэрлэхэд гаргасан акт нь захиргааны актад хамаарахгүй байх агуулгатай нэмэлт, өөрчлөлтийг Улсын Их Хурлаас Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан түүнд нийцүүлэн оруулсан.

2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдөр баталсан Зөрчлийн тухай хуулиар зөрчлийг гэмт хэргээс зааглан тогтоож, 2.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт "хууль, захиргааны хэм хэмжээний актыг зөрчсөн, энэ хуульд шийтгэл оногдуулахаар заасан үйлдэл, эс үйлдэхгүйг зөрчил гэнэ" гэж тодорхойлсон. Өөрөөр хэлбэл, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт бүх нийтээр дагаж мөрдөхөөр тогтоосон захиргааны хэм хэмжээний актыг санаатай болон болгоомжгүй байдлаар зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдэхүй нь зөрчил болно.

Иймд зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаатай холбоотой үүсэх аливаа харилцаа нь Захиргааны ерөнхий хуулийн хүрээнд үүсэх харилцаанаас ялгаатай тул Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулиар зохицуулах нь зүйтэй гэж хууль тогтоогч үзсэн.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн "Хуулийн үйлчлэх хүрээ" гэсэн 1.3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа нь зөрчил хаана гарсныг үл харгалзан энэ хуулийн дагуу явагдана.", 1.4 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх заалтад ""зөрчил шалган шийдвэрлэх" гэж зөрчлийн хэрэг бүртгэлт, түүнд тавих прокурорын хяналт, зөрчил шүүхээр хянан шийдвэрлэх ажиллагааг;" ойлгохоор тус тус хуульчилсан. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт зөрчил үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай хуульд заасан шийтгэл оногдуулах үндэслэлтэй бөгөөд тухайн зөрчлийг шалган тогтоох, буруутай этгээдэд шийтгэл оногдуулах эсэхийг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмаар хэрэгжүүлнэ.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт "хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байх" зарчим нь аливаа этгээдэд адил шударга, хүндэтгэлтэй хандаж, хуулийг чанд, нэг мөр хэрэглэх агуулгыг илэрхийлдэг. Гэхдээ тодорхой тохиолдолд буюу зөрчил үйлдсэн этгээдэд түүний зан үйлээс шалтгаалан үйлдэл, үйл ажиллагаанд хуулийн нэг зохицуулалт ялгаатай байдлаар бус харин хуулийн өөр зохицуулалт үйлчлэх нь "хуулийн өмнө эрх тэгш байх" зарчмыг хөндөхгүй бөгөөд энэ нь шударга ёсны зарчимд илүү нийцнэ гэж үзэж байна.

Иймээс тухайн актыг захиргааны байгууллага, албан тушаалтан гаргаснаас үл хамааран акт гаргах үндэслэл, зохицуулсан харилцаанаас шалтгаалан түүнд хамаарах хуулийг ялгамжтай байдлаар хуульчилсан нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн "Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна." гэснийг зөрчөөгүй гэж үзэж байна.

1.2.Зөрчлийн тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль батлагдахаас өмнө зөрчил хянан шалгах чиг үүргийг хэрэгжүүлж байсан байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагааны үндэслэл, журмыг Захиргааны хариуцлагын тухай, Төрийн хяналт шалгалтын тухай, Өрсөлдөөний тухай зэрэг салбарын хуулиар зохицуулж байсан. Энэ нь зөрчил шалган тогтоох болон шийтгэл оногдуулах ажиллагааг харилцан адилгүй, тэнцвэргүй хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байсан. Өөрөөр хэлбэл, тус хуулиар эрх бүхий албан тушаалтнаас хэрэгжүүлдэг хоёр өөр зорилго бүхий чиг үүргийг /төрийн хяналт шалгалт болон зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа/ нэгтгэн салбарын онцлог нэрийн дор салбар бүрд зөрчлийг шалган шийдвэрлэх өөр өөр стандарт тогтоож байсныг өөрчилсөн.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулиар зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа нь зөрчил үйлдсэн этгээдийг олж тогтоох, шийтгэл оногдуулах эсэхийг шийдвэрлэхэд чиглэгдэх бөгөөд энэхүү ажиллагаанд прокурор хуульд заасан чиг үүргийнхээ дагуу хяналт тавьж, шийтгэл оногдуулсантай холбоотой гомдлыг шүүх эцэслэн шийдвэрлэхээр хуульчилсан. Энэ дагуу улсын байцаагч нь хуульд заасан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд хоёр ялгаатай ажиллагааг хэрэгжүүлж, шийдвэр гаргана.

Тодруулбал, Төрийн болон салбарын хяналт шалгалтын хүрээнд захиргааны акт /Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу/, Зөрчил шалган шийдвэрлэх чиг үүргийн хүрээнд /Зөрчил шалган шийдвэрлэх хуулийн дагуу/ шийтгэл оногдуулах, эсхүл шийтгэлээс чөлөөлөх, зөрчлийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгох шийдвэр гаргана.

Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулиар улсын байцаагч нь зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааг тус хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явуулах бөгөөд бүхий л нөхцөлд оролцогчийн буюу хохирогч, холбогдогчийн эрхийг хангах үүрэгтэй. Ийнхүү улсын байцаагчийн хэрэгжүүлэх зөрчил үйлдсэн этгээдэд шийтгэл оногдуулах эсэх болон хяналт шалгалттай холбоотой шийдвэр гаргах ажиллагаа нь зорилгоос гадна шийдвэр гаргах процесс ажиллагааны үндэслэл, журмын хувьд эрс ялгаатай тул онцлогийг нь харгалзан хууль зүйн ялгаатай зохицуулалтыг хуульчилсан.

Нөгөө талаар дээр дурдсан ялгаатай хоёр шийдвэрийг нэг субъект /улсын байцаагч/ гаргаж байгаа гэдгээр нэгтгэн бүгдийг нь захиргааны акт хэмээн үзэх нь учир дутагдалтай. Учир нь улсын байцаагчийн дээрх зарчмын ялгаатай ажиллагааны улмаас гаргасан эрх зүйн ялгаатай үр дагавар бүхий шийдвэртэй холбоотой гомдол, маргааныг шүүхээр шийдвэрлэхэд ч ялгаатай зарчим үйлчлэх шаардлагатай. Ингэснээр зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанд хуулийн нарийн зохицуулалт, журам үйлчлэх нөхцөлийг бүрдүүлж, "хуулийн өмнө эрх